

Restaurátorský průzkum a návrh na restaurování

(pomník Antonína Pospíšila a Emila Plecháče v obci Chroustov)

Údaje o památce:

Umístění: pomník se nachází na okraji lesa poblíž hlavní komunikace na obec Chroustov

Souřadnice: 50.4225917N, 15.6804122E

Část obce: Chroustov

Okres: Jičín

Kraj: Královéhradecký

Vlastník: obec Úhlejev

Materiál: středně hrubý pískovec, hořický pískovec

Rozměry: sokl: 70x140x50 cm

tělo pomníku: 90x20x250cm

nápisová deska: 45x50x5cm

dlažba: 8ks - 90x70x8cm

Popis památky:

Plastika je umístěna na okraji lesa, po levé straně hlavní komunikace ze směru obce Úhlejev do obce Chroustov. Na hrubě opracovaném soklu s lámanými plochami stojí kamenný menhir. Do pískovcového menhiru je vsazena pískovcová deska se jmény obětí. Pomník partyzánů připomíná Antonína Pospíšila a Emila Plecháče, kteří na tomto místě dne 7. 5. 1945 padli v boji za svobodu. Oba členové partyzánského oddílu a 11 německých vojáků padli v přestřelce, která následovala po přepadení německého vojenského automobilu. Ze silnice je pomník přístupný po pískovcové dlažbě.

Současný stav:

Povrch kamene je celoplošně narušen mechy a lišejníky. Povrch kamene, je proto špatně čitelný, přesto je při bližším ohledání zřejmé, že je plasticita pomníku lokálně mechanicky drobně narušena. Lze konstatovat, že stav díla vzhledem k jeho stáří a umístění je velmi dobrý, biologické napadení je však značné. Na nápisu jsou známky původní barvy. Stabilita objektu je v nivelitě a její základ je dostatečný. Pochozí dlažba je v havarijním stavu. Převážná část dlaždic je polámaná. Dlažba vlivem špatného podloží nestabilní. Doporučuji původní dlažbu nahradit novými kusy z tvrdého pískovce o stejných rozměrech a skladbě.

Restaurátorský průzkum:

Na památce byl proveden předběžný restaurátorský průzkum s fotodokumentací současného stavu. Vyhodnocením poznatků byl vypracován návrh metodiky restaurátorského postupu. Průzkum byl proveden pouze vizuálně bez odebrání vzorků a chemických analýz. Vzhledem ke stabilitě díla, není potřeba vytvářet nový základ pod sokl a tělo pomníku. U dlažby je však nutné vytvořit dostatečně pevné šterkové podloží, aby nedocházelo k posuvu dlaždic. Kamenné části očistit od prachu a usazených nečistot, především je nutné odstranit biologické porosty mechtů a lišejníků, které jsou v současné době největšími narušiteli kamenného povrchu a napomáhají jeho destrukci. Před začátkem procesu čištění doporučuji nejvíce zkorodované partie kamene lokálně zpevnit. Po dokončení procesu čištění by bylo vhodné kámen celoplošně zpevnit. Nápisy zvýraznit barvou ve stejném odstínu, který bude nejvíce totožný s původním. Dále doporučuji použít sanační prostředek na vyhubení kořenového systému biologického napadení, který zároveň vytvoří prevenci proti opětovnému růstu biologických nečistot. Na doplněných partiích bude provedena lokální barevná retuš. Závěrem může být celé dílo konzervováno pomocí hydrofobního prostředku.

Navrhovaný postup restaurování

Čištění:

Celkové čištění bude prováděno postupně a bude aplikováno přiměřeně k náročnosti poškození povrchu kamene. U extrémně narušeného povrchu bude kámen předem zpevněn a teprve po vyzrání konsolidantu bude přistoupeno k čištění. Samotný čistící proces bude proveden podle míry znečištění povrchu kamene, a to v několika krocích. Celkový čistící proces bude prováděn mokrou cestou mechanicky za pomoci páry. U více znečištěných partií budou uplatňovány lokální zábaly. Při procesu čištění bude brán zřetel na povrchové poškození materiálu. Chemické čištění bude aplikováno rovněž celoplošně a to z důvodu odstranění porostu a napadení biologickými organismy. Bude-li rozhodnuto o odstranění polychromií, bude tento proces proveden chemickou cestou. Nejvhodnější prostředek bude vybrán po náležitých zkouškách.

Odstranění nevhodných doplňků a spár:

V této etapě se jedná především o odstranění starých uvolněných plastických doplňků a spár a rozebrání uvolněných segmentů. Vysprávky budou posuzovány a následně odstraňovány či zachovávány. Při odstraňování bude dbáno na to, aby nedošlo k úbytku originální hmoty kamene.

Konsolidace materiálu:

Konsolidační proces vede k obnovení pevnosti a soudržnosti kamenného materiálu. Proces musí probíhat v teplotně příznivých podmínkách za zcela suchého počasí, tak aby látky mohly optimálně vniknout do hloubky kamenného materiálu. Pro tuto etapu bude použit odpovídající konsolidant, který bude určen na základě výsledků restaurátorského průzkumu po dokončení etapy čištění. Jeho intenzita použití bude určena podle stupně poškození kamenného

materiálu. Součástí zpevňujícího procesu je hloubková injektáž a výplň. Tato etapa zpevňování bude započata po důkladném vyzrání aplikovaného konsolidantu.

Doplnění chybějící modelace:

Na očištěnou a konsolidovanou hmotu kamene budou plasticky doplněny a domodelovány chybějící části. Při této etapě bude vycházeno z původní modelace kamene a bude kladen důraz na umělecký rukopis autora. Pro tuto etapu bude použita hmota na bázi hydraulického pojiva a hrubozrnnost bude zpracována lokálně podle hrubosti doplňovaného místa. Tmel se bude lišit podle místa jeho aplikace. Při výrobě tmelu bude dbáno na to, aby materiál doplňku byl vždy měkčí než originální hmota kamene., jak to vyžaduje památková péče.

Lokálně bude rovněž řešena barevnost doplňující hmoty, která bude pigmentovou složku obsahovat již v celé své masě a množstvím pigmentu bude přizpůsobena odstínem k doplňovanému místu. Tímto technologickým postupem lze docílit požadovaného výsledku se zárukou, že nebude docházet k blednutí tmelů v krátkém časovém intervalu po dokončení restaurátorského procesu. V případě předpokladu velkého fyzikálního zatížení na danou vysrávku bude tato partie zajištěna armaturou z nerezové oceli. Pro vyplnění spár mezi jednotlivými kamennými prvky bude zvolena vhodná spárovací hmota na bázi hydraulického pojiva s příměsí vápna, která bude rovněž vhodně probarvena.

Barevné retuše:

Přestože plastické doplňky budou zpracovány a pigmentovány lokálně tak, aby splynuly s okolní hmotou originálu a jeho patiny stáří, bude při této etapě nutno doplněné části na plastice a architektuře barevně sjednotit a barevně lokálně doladit v takové míře, aby byla dodržena památková kritéria a zachována tak patina stáří na plastice.

Biocidní ošetření:

Očištěný a doplněný kámen bude celoplošně ošetřen biologickým ochranným přípravkem, který zamezí následnému růstu zelených řas, mechů a lišejníků.

Hydrofobní ochrana:

V samém závěru restaurátorského procesu bude povrch kamene ošetřen hydrofobním prostředkem, který zabrání pronikání srážkové vody do povrchu díla a zároveň zachová jeho paropropustnost. Bude se jednat o prostředek odpovídajícího charakteru a chemického složení nejen ve vztahu k originálu kamenného materiálu, ale i ve vztahu k použitému konsolidantu.

Závěr:

Všechny etapy vykonané v průběhu restaurátorského procesu budou prováděny individuálně ve vztahu k výše jmenované památce. Správnou aplikací budou přispívat maximálně k rehabilitaci korodovaného materiálu a významnému zlepšení estetického vzhledu při zachování všech kulturních, historických a uměleckých hodnot památky.

Všechny technologické postupy s použitím požadovaných materiálů památkovou péčí budou aplikovány v souladu se zákonem 20/1987 Sb. o památkové péči.

Předpokládané technologie a materiály:

Čištění od usazených nečistot a prachu – pára, regulovaná tlaková voda, kartáče z umělého vlákna.

Čištění od biologických nečistot – biocidní prostředek Sanatop Likvid, regulovaná tlaková voda.

Zpevnění zkorodovaných partií – zpevňující prostředek Porosil Z

Odstraňování polychromie – čistící pasty, zábaly

Lepení odlomených částí – epoxidové lepidlo Akemi Akepox

Injektáž trhlin – vyplňovací hmota Ledan

Spojovací materiál / armatury – nerezová ocel Inox

Doplňování chybějící modelace – křemičité písky, bílý cement, akrylátová disperze Sokrat 2802, anorganické pigmenty Bayer.

Lokální barevná retuš – 3% Paraloid, anorganické pigmenty Bayer

Preventivní biocidní ošetření – Sanatop Prevent

Hydrofobní ošetření – Porosil VV

Nové prvky/podstavec – dubenecký pískovec

Nový základ – betonová směs B20

Osazování – vápenocementová malta, nerezové spony a čepy Inox

Fotodokumentace:

ZE PAMĚTI
NA SVĚDČE
ANTONIE ŠPISU
A
EMIL PLECHÁČ

ZDE PADLI
ZA SVOBODU

7.5.1945

ANTONÍN POSPÍŠIL

UČTEL

EMIL PLECHÁČ

